

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ต้องการการพัฒนารูปแบบการศึกษาขั้นพื้นฐานนานาชาติสำหรับประเทศไทยในอนาคต โดยการวิจัยเชิงคุณภาพเทคนิค EDFR

วิธีการดำเนินการแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาและสำรวจข้อมูลเบื้องต้นจากเอกสาร แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพของสังคมไทยในอนาคตทางด้านสังคม ประชากร การศึกษา ศิลปวัฒนธรรม สาธารณสุข เศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาสำรวจข้อมูลเบื้องต้นจากเอกสาร แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพของการศึกษาไทยขั้นพื้นฐานในอนาคต โดยใช้เทคนิค EFR

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการศึกษาขั้นพื้นฐานนานาชาติในการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานนานาชาติสำหรับประเทศไทยในอนาคตเป็นการรวบรวมความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญโดยใช้เทคนิค EDFR โดยการสัมภาษณ์รอบที่ 1 นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ สังเคราะห์มาสร้างเป็นแบบสอบถาม โดยรอบที่สองสามต่อไป

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

การเลือกผู้เชี่ยวชาญ

1. เลือกผู้เชี่ยวชาญศึกษาสภาพการศึกษาไทยในอนาคต และการพัฒนารูปแบบการศึกษาขั้นพื้นฐานนานาชาติสำหรับประเทศไทยในอนาคต จำนวน 24 คน โดยใช้เทคนิค EDFR
2. การเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) เพื่อให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย เพื่อให้สามารถสร้างภาพอนาคตได้กว้างและสมบูรณ์

เกณฑ์การเลือกผู้เชี่ยวชาญ

ผู้เชี่ยวชาญ หมายถึง ผู้มีความรู้ ความชำนาญและประสบการณ์ในเรื่องการศึกษาขั้นพื้นฐานนานาชาติ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. ผู้เชี่ยวชาญที่เป็นนักวิชาการ หมายถึง ผู้ที่มีความรู้ ความชำนาญ และประสบการณ์ในเรื่องการศึกษานานาชาติขั้นพื้นฐานนานาชาติ ได้แก่

1.1 ผู้ดูแลนโยบายระดับสูง การศึกษาขั้นพื้นฐานนานาชาติ เป็นผู้รับผิดชอบในการวางแผน/จัดการศึกษาหรือวางแผนจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานนานาชาติ

1.2 ผู้บริหารหรือเคยเป็นผู้บริหารโรงเรียนนานาชาติมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี

1.3 ผู้มีผลงานทางด้านวิชาการในด้านการเขียนตำรา เอกสาร บทความ และงานวิจัยเกี่ยวกับด้านการศึกษาขั้นพื้นฐานนานาชาติเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป

2. ผู้เชี่ยวชาญที่เป็นผู้ปฏิบัติ หมายถึง ผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ ความชำนาญ และประสบการณ์เกี่ยวกับการศึกษานานาชาติขั้นพื้นฐาน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

2.1 ผู้บริหารหรือเคยทำหน้าที่บริหารนโยบายโรงเรียนนานาชาติมาแล้วไม่น้อยกว่า 4 ปี

2.2 ผู้บริหารหรือเคยบริหารโรงเรียนนานาชาติมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี

2.3 ผู้สอนหรือเคยเป็นผู้สอนโรงเรียนนานาชาติมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีดังนี้

1. แนวการสัมภาษณ์การศึกษาขั้นพื้นฐานของไทยในอนาคตแนวการสัมภาษณ์ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบ EFR เพื่อสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทุกคนโดยการกำหนดกรอบในการสัมภาษณ์ ไว้ดังนี้

1.1 การศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับประเทศไทยในอนาคตในด้าน

1.1.1 แนวคิดของการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.1.2 จุดมุ่งหมายของการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.1.3 หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.1.4 การจัดการเรียนการสอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของไทยในด้านต่อไปนี้ (1) ผู้เรียน (2) ผู้สอน (3) กระบวนการเรียนการสอน (4) สื่อการเรียนการสอน

1.1.5 การวัดและการประเมินผลการศึกษาขั้นพื้นฐานของไทยในด้านต่อไปนี้ (1) จุดเน้นในการประเมิน (2) ผู้มีบทบาทในการประเมิน (3) วิธีการประเมิน (4) การนำผลไปใช้

1.1.6 การบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับประเทศไทยในอนาคต ในด้านต่อไปนี้ (1) การบริหารบุคลากร (2) การบริหารงบประมาณ (3) การบริหารงานทั่วไป

1.1.7 บทบาทของรัฐและเอกชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทยในอนาคต ในด้านต่อไปนี้ (1) บทบาทของรัฐในการจัดการศึกษา (2) บทบาทของเอกชนในการจัดการศึกษา (3) ความร่วมมือของรัฐและเอกชน

1.1.8 ความสัมพันธ์กับชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในด้านต่อไปนี้ (1) การบริหาร (2) การสนับสนุนโรงเรียน (3) การส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก (4) บทบาทของสถานศึกษาที่มีต่อชุมชน

1.1.9 อื่น ๆ (ถ้ามี)

1.2 แนวการสัมภาษณ์การศึกษาขั้นพื้นฐานนานาชาติสำหรับประเทศไทยในอนาคต ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบ EFR เพื่อสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทุกคนโดยกำหนดกรอบในการสัมภาษณ์ดังนี้

1.2.1 แนวคิดในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานนานาชาติสำหรับประเทศไทยในอนาคต

1.2.2 จุดมุ่งหมาย การศึกษาขั้นพื้นฐานนานาชาติสำหรับประเทศไทยในอนาคต

1.2.3 การจัดการเรียนการสอนการศึกษาขั้นพื้นฐานนานาชาติสำหรับประเทศไทยในอนาคต ในด้านต่อไปนี้ (1) หลักสูตร (2) ผู้เรียน (3) ผู้สอน (4) ภาษาที่ใช้ (5) สื่อการเรียนการสอน (6) เกณฑ์ในการคัดเลือกนักเรียน (7) การวัดและการประเมินผล (8) ระบบการศึกษา

1.2.4 การบริหารและการจัดการในด้านต่อไปนี้ (1) การบริหารงบประมาณ (2) การบริหารบุคลากร (3) การบริหารอาคารสถานที่

1.2.5 คุณภาพการศึกษาของนักเรียนที่สำเร็จการศึกษา

1.2.6 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

2. แบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ชุด คือ

2.1 แบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูลรอบที่ 2 ภายหลังจากการเก็บข้อมูลรอบแรกด้วยการสัมภาษณ์รอบที่ 1 ผู้วิจัยได้นำมาสังเคราะห์แยกประเด็น โดยพยายามคงรูปแบบภาษาใจความสำคัญ และสำนวนเดิมของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อสร้างแบบสอบถาม ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า จำนวน 110 ข้อ โดยมีจำนวนข้อแต่ละด้านดังนี้

2.1.1 ด้านแนวคิดในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานนานาชาติ 12 ข้อ

2.1.2 ด้านจุดมุ่งหมายการศึกษาขั้นพื้นฐานนานาชาติ 12 ข้อ

2.1.3 ด้านการจัดการเรียนการสอนการศึกษาขั้นพื้นฐานนานาชาติดังนี้

(1) หลักสูตร 7 ข้อ (2) ผู้เรียน 8 ข้อ (3) ผู้สอน 5 ข้อ (4) ภาษาที่ใช้ 6 ข้อ (5) สื่อการเรียนการสอน 7 ข้อ (6) เกณฑ์ในการคัดเลือกนักเรียน 8 ข้อ (7) การวัดและการประเมินผล 8 ข้อ (8) ระบบการศึกษา 8 ข้อ

2.1.4 ด้านการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานนานาชาติดังนี้

(1) การบริหารงบประมาณ 5 ข้อ (2) การบริหารบุคลากร 5 ข้อ (3) การบริหารอาคารสถานที่ 5 ข้อ

2.1.5 คุณภาพของนักเรียนที่สำเร็จการศึกษา 9 ข้อ

2.1.6 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ 5 ข้อ

แบบสอบถามรอบที่ 2 นี้เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ แต่ละระดับมีความหมายดังนี้

5 หมายถึง	แนวโน้มนี้มีโอกาสที่จะเป็นไปได้มากที่สุด
4 หมายถึง	แนวโน้มนี้มีโอกาสที่จะเป็นไปได้มาก
3 หมายถึง	แนวโน้มนี้มีโอกาสที่จะเป็นไปได้ปานกลาง
2 หมายถึง	แนวโน้มนี้มีโอกาสที่จะเป็นไปได้น้อย
1 หมายถึง	แนวโน้มนี้มีโอกาสที่จะเป็นไปได้น้อยที่สุด

2.2 คุณภาพของแบบสอบถามได้มาโดย

2.2.1 ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 1 โดยใช้วิธีการที่เรียกว่า เทคนิคการสรุปสะสม (cumulative summarization technique) ซึ่งจะมีการสัมภาษณ์ในแต่ละหัวข้อให้ผู้เชี่ยวชาญได้แก้ไขการสรุปนั้นจนเป็นที่น่าพอใจ ในขณะที่สัมภาษณ์ผู้วิจัยได้บันทึกเทปคำให้สัมภาษณ์ทั้งหมดแล้วนำมาเขียนเป็นรายงานการสัมภาษณ์ทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์คำให้สัมภาษณ์โดยการนำข้อมูลที่ได้สัมภาษณ์ทั้งหมดมาจำแนกและจัดกลุ่ม เพื่อสร้างเป็นแบบสอบถาม รวบรวมเนื้อหาที่ใกล้เคียงกันไว้ในข้อความเดียวกัน โดยพยายามคงความหมายเดิมของผู้ให้สัมภาษณ์ไว้ และหาค่าความถี่ของแต่ละแนวโน้ม

2.2.2 นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาด้านระเบียบวิธีวิจัย และด้านเนื้อหาพิจารณาความถูกต้องตามเนื้อหา ความเหมาะสมในการใช้ภาษา สื่อความเข้าใจ จากนั้นนำมาแก้ไขปรับปรุง

2.2.3 แบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลรอบที่ 3 มีลักษณะเช่นเดียวกับแบบสอบถามตามข้อ 2.2.1 ข้อคำถามแต่ละข้อจะเป็นแนวโน้มน้ำที่มีความเป็นไปได้ระดับมากคือค่ามัธยฐานตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป ดังนั้นจำนวนข้อคำถามจึงลดลงเป็น 85 ข้อ นอกจากนี้ผู้วิจัยได้แสดงตำแหน่งมัธยฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ และตำแหน่งคำตอบเดิมของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนในแนวโน้มน้ำแต่ละข้อเพื่อให้เป็นข้อมูลสำหรับผู้เชี่ยวชาญใช้ประกอบการตัดสินใจก่อนทำการตอบแบบสอบถามอีกครั้งหนึ่งนอกจากนี้ยังเพิ่มช่องเหตุผล ในกรณีที่คำตอบเดิมของผู้เชี่ยวชาญแตกต่างไปจากความเห็นของกลุ่มและผู้เชี่ยวชาญท่านนั้น ยังคงยืนยันคำตอบเดิมนั้นต่อไป ก็ขอให้แสดงเหตุผลในการยืนยันคำตอบเดิมไว้ด้วย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเก็บข้อมูลในรอบที่ 1 ผู้วิจัยทำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา ขอความร่วมมือจากผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด 24 คน และไปติดต่อด้วยตนเองอธิบายวัตถุประสงค์ของการวิจัย ระเบียบวิธีการวิจัยที่ต้องเก็บข้อมูล 3 ขั้นตอน ขั้นตอนแรกเป็นการสัมภาษณ์ ใช้เวลาประมาณ 1-2 ชั่วโมง ขั้นตอนที่ 2 และ 3 เป็นการส่งแบบสอบถามที่ได้จากสัมภาษณ์มาให้กรอกข้อมูลใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมง ผลจากการติดต่อกับผู้เชี่ยวชาญทั้ง 24 คน ยินดีให้ร่วมมือจากนั้นจึงได้นัดหมายวันเวลาเพื่อการสัมภาษณ์ และดำเนินการสัมภาษณ์ตั้งแต่วันที่ 15 สิงหาคม พ.ศ. 2545 ถึงวันที่ 6 พฤศจิกายน พ.ศ. 2545 รวมเวลาที่ใช้ประมาณ 66 วัน สามารถสัมภาษณ์ได้ครบทั้ง 24 คน

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลในรอบที่ 2 ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา ถึงผู้เชี่ยวชาญทั้ง 24 คน และได้ทำหนังสือขอความร่วมมือ พร้อมแบบสอบถามโดยการส่งทางไปรษณีย์ส่วนหนึ่ง และนำไปให้ด้วยตนเองส่วนหนึ่ง การเก็บข้อมูลในรอบนี้ได้เริ่มตั้งแต่วันที่ 19 สิงหาคม พ.ศ. 2546 ถึงวันที่ 20 กันยายน พ.ศ. 2546 รวมเวลาที่ใช้ประมาณ 32 วัน ได้แบบสอบถามกลับคืนมา 20 ฉบับ เหตุที่ได้ไม่ครบผู้เชี่ยวชาญบางคนเดินทางไปต่างประเทศ บางคนไปราชการต่างจังหวัด บางคนไม่มีเวลาตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยไม่สามารถรอต่อไปอีกได้ จึงตัดสินใจวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามจำนวน 20 ฉบับ

3. การเก็บข้อมูลในรอบที่ 3 ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา ถึงผู้เชี่ยวชาญทั้ง 24 คน ได้ทำหนังสือขอความร่วมมือพร้อมแบบสอบถาม ไปติดต่อกับผู้เชี่ยวชาญด้วยตนเอง โดยเริ่มเก็บข้อมูลตั้งแต่วันที่ 27 กันยายน

พ.ศ. 2546 ถึงวันที่ 5 พฤศจิกายน พ.ศ. 2546 รวมเวลาประมาณ 40 วัน ได้รับแบบสอบถาม
กลับคืนมา จำนวน 20 ฉบับ

การจัดกระทำกับข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามในรอบที่ 2 มาทำการวิเคราะห์ค่ามัธยฐาน ฐาน
นิยม และพิสัยระหว่างควอไทล์เป็นรายชื่อ แล้วเลือกแนวโน้มที่มีค่ามัธยฐาน ตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป
มาสร้างเป็นแบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลในรอบที่ 3 และนำคำตอบในแบบสอบถามรอบที่ 3 มา
วิเคราะห์หาค่ามัธยฐาน ฐานนิยม ค่าความแตกต่างระหว่างฐานนิยม กับมัธยฐาน และพิสัย
ระหว่างควอไทล์สำหรับการแปลผลแต่ละข้อ ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ดังนี้ (ชุมพล พูลภัทรชีวิน,
2532, หน้า 34)

1. ค่ามัธยฐาน

1.1 ค่ามัธยฐานระหว่าง 4.50 – 5.00 แสดงว่าผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าข้อความนั้น
โอกาสที่แนวโน้มนั้นจะเกิดขึ้นมากที่สุด

1.2 ค่ามัธยฐานระหว่าง 3.50 – 4.49 แสดงว่าผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าข้อความนั้น
โอกาสที่แนวโน้มนั้นจะเกิดขึ้นมาก

1.3 ค่ามัธยฐานระหว่าง 2.50 – 3.49 แสดงว่าผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าข้อความนั้น
โอกาสที่แนวโน้มจะเกิดขึ้นปานกลาง

1.4 ค่ามัธยฐานระหว่าง 1.50 – 2.49 แสดงว่าผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าข้อความนั้น
โอกาสที่แนวโน้มนั้นจะเกิดขึ้นน้อย

1.5 ค่ามัธยฐานระหว่าง 1.00 – 1.49 แสดงว่าผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าข้อความนั้น
โอกาสที่แนวโน้มจะเกิดขึ้นน้อยที่สุด

2. ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์

ผู้วิจัยคำนวณหาความแตกต่างระหว่างควอไทล์ที่ 1 กับควอไทล์ที่ 3 ค่าพิสัย
ระหว่างควอไทล์ที่คำนวณได้ของแนวโน้มใดมีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.50 แสดงว่าความคิดเห็น
ของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแนวโน้มสอดคล้องกัน (consensus) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของแนว
โน้มใดมีค่ามากกว่า 1.50 แสดงว่า ความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแนวโน้มนั้นไม่สอดคล้องกัน

3. ค่าความแตกต่างระหว่างฐานนิยมกับมัธยฐาน

การตีความหมาย ผู้วิจัยกำหนดว่า ถ้าค่าของความแตกต่างระหว่างค่าฐานนิยมกับมัธยฐานมีค่าไม่เกิน 1.00 จะถือว่าความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อข้อความนั้นสอดคล้องกัน

4. การพิจารณาความสอดคล้อง

ข้อความใดที่มีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ไม่เกิน 1.50 และค่าความแตกต่างระหว่างฐานนิยมกับมัธยฐานไม่เกิน 1.00 ข้อความนั้นมีความสอดคล้องกัน ในกรณีที่ข้อความใดมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ไม่เกิน 1.50 แต่ค่าความแตกต่างระหว่างฐานนิยมกับมัธยฐานเกิน 1.00 หรือกลับกัน จะถือว่าข้อความนั้นไม่มีความสอดคล้อง